

AVFALLSPLAN 2025 - 2035

FÖR
LYSEKILS, MUNKEDALS, SOTENÄS OCH TANUMS
KOMMUNER

Granskningsversion, 2024-08-13

Innehåll

1	Inledning.....	3
1.1	Syfte	3
1.2	Bakgrund	4
1.3	Målgrupp.....	4
1.4	Metod.....	4
2	Avfallsplanens koppling till miljö- och hållbarhetsmål	5
2.1	Agenda 2030 och de globala målen	5
2.2	EU:s avfallspaket och handlingsplan för cirkulär ekonomi	6
2.3	Nationella mål	7
2.4	Regionala styrdokument	7
2.5	Kommunala styrdokument	7
3	Fokusområden och mål	8
3.1	Övergripande mål för samverkan, utbildning och kommunikation	8
3.2	Fokusområde: Cirkulära flöden – förebygga och återbruka	8
3.3	Fokusområde: Nedskräpning	9
3.4	Fokusområde: Hantering av avfall, tillgänglighet och service.....	10

Bilagor:

Bilaga I: Genomförande och styrning

Bilaga II: Styrmedel

Bilaga III: Nulägesbeskrivning

Bilaga IV: Nedlagda deponier

Bilaga V: Uppföljning av tidigare avfallsplan

Bilaga VI: Framtidsprognos

Bilaga VII: Miljöbedömning

Övriga dokument:

Åtgärdsprogram med prioriterade aktiviteter

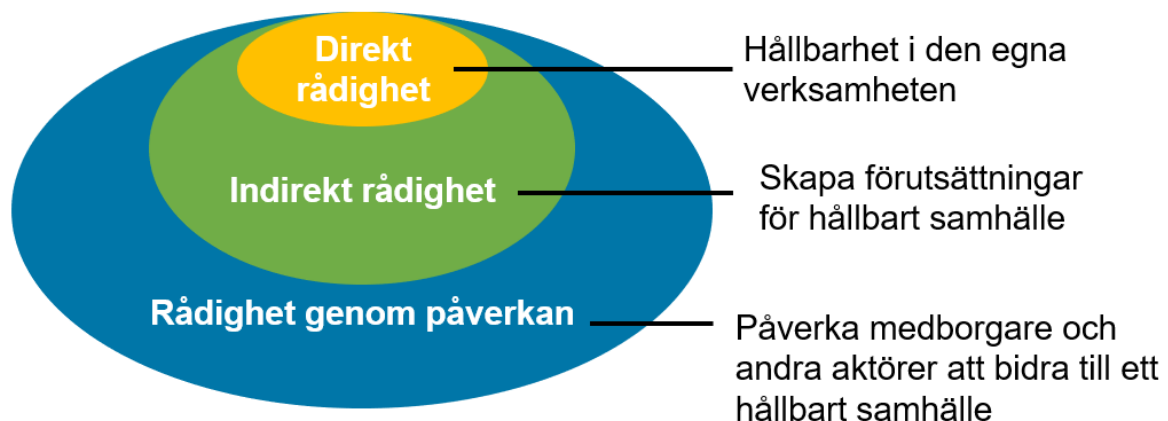
1 Inledning

Avfallsplanen ska blicka framåt och leda arbetet mot ett samhälle där resursflöden ses som cirkulära, där eventuella avfall tas om hand så att de gör nytta och där hänsyn tas till framtida generationers väl. Alla kommuner ska ha en uppdaterad avfallsplan där det tydligt framgår hur kommunen förebygger och hanterar avfall samt arbetar mot nedskräpning.

I miljöbalken och Naturvårdsverkets föreskrifter finns vägledning och regler kring kommunala avfallsplaner. Dessa styr innehåll och utformning till viss del, i övrigt är det upp till kommunen att utforma avfallsplanen.

Kommunerna Lysekil, Munkedal, Sotenäs och Tanum har ett samarbete inom avfallshanteringen genom det gemensamt ägda renhållningsbolaget Rambo AB. Avfallsplanen är framtagen av Rambo AB tillsammans med ägarkommunerna. Detta är ett sätt för ägarkommunerna att bidra till miljö- och klimatmål kommunalt, regionalt, nationellt och globalt samt på EU-nivå.

Planen vägleder, styr och tydliggör mål och åtgärder i frågor där kommunen har rådighet i olika grad. Figur 1 beskriver de olika nivåerna av rådighet.

FIGUR 1. KOMMUNENS RÅDIGHET KAN DELAS IN I TRE KATEGORIER: DIREKT RÅDIGHET, INDIREKT RÅDIGHET OCH RÅDIGHET PÅ OMVÄGAR ELLER GENOM PÅVERKAN

1.1 Syfte

Det övergripande syftet med avfallsplanen är att förebygga avfall och skapa en hållbar resursanvändning där material och produkter stannar längre i kretsloppet och det avfall som ändå uppstår omhändertas på rätt sätt. Detta genom att:

- ange mål och åtgärder
- ge en samlad bild av den nuvarande avfallshanteringen

- bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen och de globala målen som berör avfallsområdet uppfylls
- långsiktigt styra avfallshanteringen så att den bidrar till ett hållbart och cirkulärt samhälle

Avfallsplanen är ett verktyg för att möta samhällets krav inom området.

1.2 Bakgrund

Avfallshanteringen är en viktig del i samhället och påverkar såväl infrastruktur, människors hälsa som miljön. Avfallsplanen är ett kommunalt styrdokument som påverkar och påverkas av andra kommunala styrdokument. Kommunerna har stora säsongsvariationer i antalet invånare mellan hög- och lågsäsong som behöver hanteras. Invånarantalet kan under högsäsong stiga fyrfalt vilket är en utmaning när det gäller planering, organisation etc.

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner ska avfallsplanens mål och åtgärder utgå från de nationella miljö kvalitetsmålen samt andra relevanta mål, strategier och planer. Det ställs också krav på att en avfallsplan ska innehålla mål och åtgärder för att begränsa och åtgärda nedskräpning samt att det av planen ska framgå vilka styrmedel som avses användas för att nå avfallsplanens mål samt vilka åtgärder som ska genomföras.

Denna avfallsplan ersätter den tidigare avfallsplan som gäller för Lysekils, Munkedals, Sotenäs och Tanums kommuner.

1.3 Målgrupp

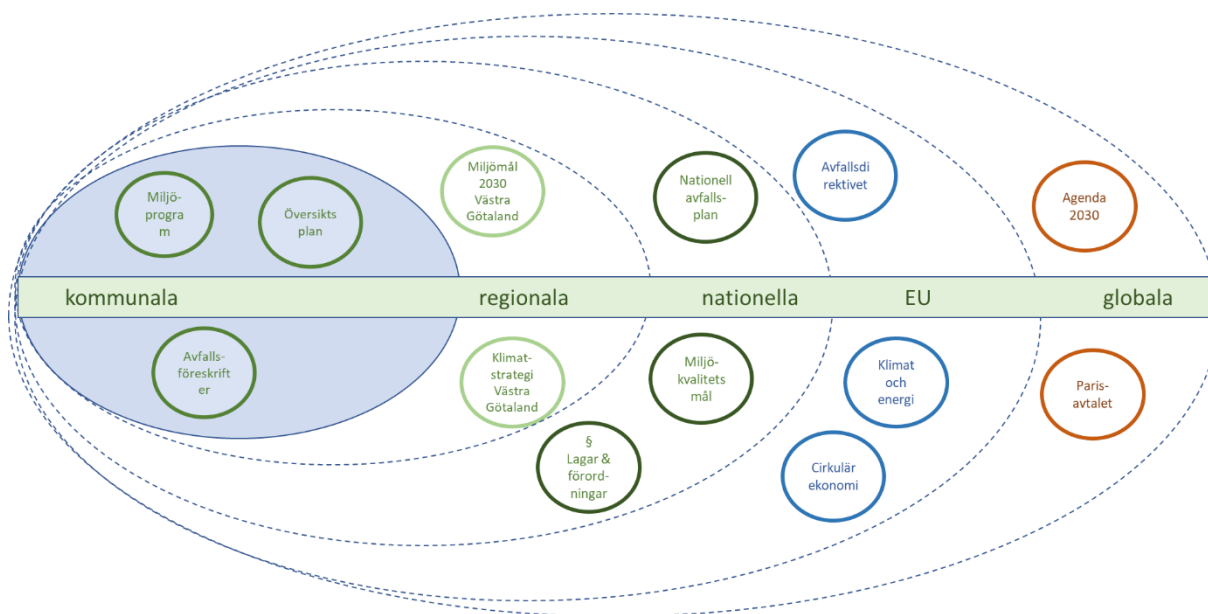
Avfallsplanen berör alla som bor eller verkar i Lysekils, Munkedals, Sotenäs och Tanums kommuner – det vill säga både kommunala förvaltningar och bolag, kommunens invånare, företag, föreningar och organisationer. Avfallsplanen riktar sig dock främst till politiker och tjänstepersoner i den kommunala verksamheten. De har ett stort ansvar att föregå med gott exempel, vara föregångare samt att samarbeta med olika aktörer. För att nå uppsatta mål kommer det att krävas engagemang och att alla bidrar utifrån sina förutsättningar. I avfallsplanen hittas inspiration om på vilka sätt det går att bidra. Det är tillsammans som målen nås.

1.4 Metod

Arbetet med avfallsplanen har projektletts av Rambo AB tillsammans med miljöstrateger från de fyra ägarkommunerna. De har bildat en projektgrupp som tagit fram avfallsplanen.

För att få inspel och synpunkter från berörda parter såsom politiken, och kommunernas olika förvaltningar har workshops genomförts. Arbetet med workshops har lett fram till de fokusområden, mål och åtgärder som idag finns i avfallsplanen.

2 Avfallsplanens koppling till miljö- och hållbarhetsmål

FIGUR 2. LOKALA, REGIONALA, NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL, LAGAR M.M. SOM BERÖR AVFALLSPLANENS MÅLOMRÅDEN.

2.1 Agenda 2030 och de globala målen

De globala målen är en del av Agenda 2030. Det är en överenskommelse mellan FN:s medlemsländer som syftar till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen.

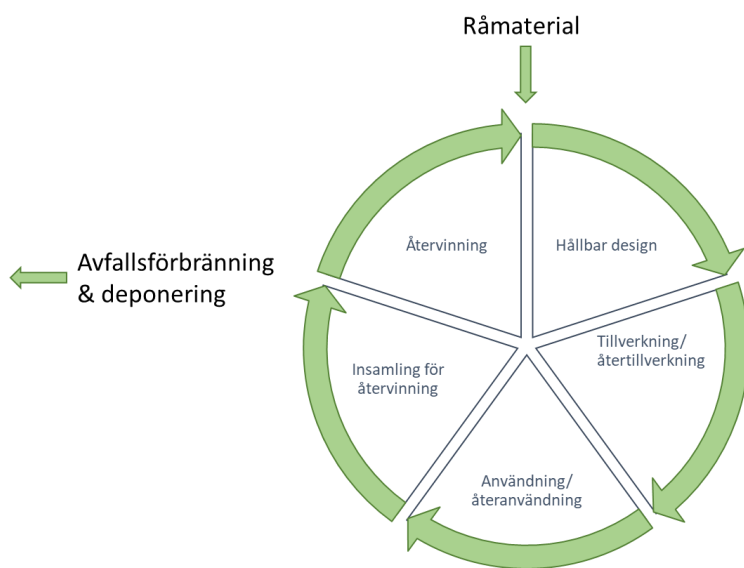
På en övergripande nivå kopplar avfallsplanens mål till flera av de globala målen.

FIGUR 3. DE GLOBALA MÅLEN SOM AVFALLSPLANEN HAR KOPPLING TILL

2.2 EU:s avfallspaketet och handlingsplan för cirkulär ekonomi

På EU-nivå finns kopplingar till EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi och avfallspaketet, där bland annat avfallsdirektivet ingår. Handlingsplanen för cirkulär ekonomi innehåller initiativ för att påverka produkters hela livscykel, från produktion och design till avfall, återbruk och återvinning, figur 3. Förutom avfallsdirektivet omfattar avfallspaketet direktiv om förpackningar och förpackningsavfall, deponering av avfall, el-avfall, batterier, uttjänta fordon, textil med mera. EU:s Avfallstrappan, figur 4, eller "avfallshierarkin", är en del av EU:s avfallsdirektiv som är implementerat i den svenska miljöbalken och styr hur vårt avfall ska tas om hand. I första hand ska avfallet minimeras och i sista hand deponeras.

FIGUR 4. ÖVERGÅNG FRÅN LINJÄR TILL CIRKULÄR EKONOMI

FIGUR 5. EU:S AVFALLSTRAPPA, ELLER "AVFALLSHIERARKIN"

2.3 Nationella mål

På nationell nivå kopplar avfallsplanens mål till de nationella miljökvalitetsmålen och då i första hand till *Giftfri miljö*, *God bebyggd miljö*, *Begränsad klimatpåverkan* och *Generationsmålet*. *Hav i balans samt levande kust och skärgård* påverkas också.

Sveriges nationella avfallsplan och avfallsförebyggande program - Att göra mer med mindre beskriver avfallsarbetets inriktning, men innehåller inga specificerade mål.

FIGUR 6. DE NATIONELLA MÅLEN SOM AVFALLSPLANEN HAR KOPPLING TILL, GIFTFRI MILJÖ, GOD BEBYGGD MILJÖ, BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN, GENERATIONSMÅLET OCH HAV I BALANS SAMT LEVANDE KUST OCH SKÄRGÅRD.

2.4 Regionala styrdokument

Regionala styrdokument av relevans för avfallsplanen:

- Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om
- Regionala miljömål Västra Götaland

2.5 Kommunala styrdokument

Kommunala styrdokument av relevans för avfallsplanen:

- Översiktsplaner
- Renhållningsföreskrifter
- Miljörelaterade styrdokument

3 Fokusområden och mål

I avfallsplanen finns tre fokusområden med tillhörande mål och åtgärder.

För mål där inget annat anges är referensåret 2022 och avslutningsåret 2035. Denna tidsram är central för att fastställa och utvärdera mål och framsteg inom olika områden.

Avstämning/uppföljning av målen ska göras årligen för att kunna bedöma om det finns behov av ytterligare åtgärder. Prioriterade åtgärder och uppföljningar finns angivet i tillhörande åtgärdsprogram med prioriterade åtgärder.

För att målen ska kunna uppnås ska tillräckliga ekonomiska och andra nödvändiga resurser avsättas.

3.1 Övergripande mål för samverkan, utbildning och kommunikation

Vid framtagande av planen har ett starkt önskemål varit att samarbeta över kommungränserna. Därför har utöver de tre fokusområdena övergripande mål tagits fram för hur det gemensamma arbetet med avfallsplanen mellan kommunerna ska bedrivas.

Mål	
1	Samverkan ska vara en självklar och naturlig del i arbetet mellan och inom kommunerna, kommunala verksamheter, helägda kommunala bolag och Rambo AB
2	Kommunerna, de kommunala verksamheterna, helägda kommunala bolag och Rambo AB ska ha en gemensam förståelse och målbild för arbetet med avfallsplanen.

3.2 Fokusområde: Cirkulära flöden – förebygga och återbruka

Att skapa cirkulära flöden av material och resurser är en effektiv strategi för minskad miljö- och klimatpåverkan. Genom att betrakta avfall som en resurs, som kan återanvändas och återvinnas, kan det bidra till en mer hållbar och resurseffektiv framtid.

Att förebygga avfall är den viktigaste åtgärden inom detta område. Det kan handla om att hyra eller dela produkter i stället för att köpa nya, förebygga uppkomst av matsvinn eller att byta ut engångsprodukter till flergångsprodukter som kan cirkuleras genom exempelvis tvätt eller disk.

Återanvändning och återbruk är en annan viktig del i det cirkulära flödet. Att förlänga livet på exempelvis möbler eller elektronik, genom att reparera eller uppgradera produkten, minskar avfallsmängderna och behovet av att producera nya produkter.

Återvinning spelar också en stor roll genom att omvandla använda material till nya produkter. Behovet av att utvinna nya råvaror minskas genom att samla in och återvinna papper, glas, metall, plast med mera vilket sparar energi och resurser.

Förutom att cirkulära flöden minskar miljö- och klimatpåverkan skapas också ekonomiska möjligheter genomarbetstillfällen inom återvinnings- och återanvändningssektorn. Dessutom stimuleras innovation och utveckling av nya teknologier.

Under 2022 samlades 529 kg kommunalt avfall in per person in i kommunerna, inkluderat grovavfall. Av detta utgjorde det cirkulära flödet 35 procent där en knapp fjärdedel av det kommunala avfallet, 24 procent, materialåtervanns och 11 procent var matavfall som rötades till biogas. Den största delen, cirka 65 procent, används för energiåtervinning, det vill säga förbränning där energin tas till vara i form av el och värme. Endast en liten del, cirka 0,1 procent, av det kommunala avfallet deponerades.

Målen bidrar till de nationella miljömålen *God bebyggd miljö*, *Begränsad klimatpåverkan*, *Giftfri miljö* och *Ett rikt odlingslandskap* genom att öka kommunalt avfall som materialåtervinnis och förbereds för återbruk samt genom att minska matsvinnet.

Mål (privatpersoner, föreningar och företag)	
3	Halvera matsvinnet och minska restavfallet med 30 procent
4	Öka mängden insamlad elektronik för återvinning
5	Öka mängden material som samlas in för återbruk

Mål (kommunala verksamheter)	
6	Minska restavfallet från kommunala verksamheter och bolag
7	Minska matsvinnet i kommunala verksamheter i linje med <i>Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om</i>
8	Öka de cirkulära flödena i de kommunala verksamheterna, helägda bolag och Rambo AB

3.3 Fokusområde: Nedskräpning

Sverige står inför en utmaning med omfattande nedskräpning i städer. Fimpar utgör det vanligaste skräpet, följt av snus och andra tobaksrelaterade produkter. En nationell skräpmätning från sommaren 2023 visar att tobaksrelaterat skräp står för 66 procent av allt skräp varav fimpar utgör 48 procent. (Håll Sverige rent, <https://hsr.se/artiklar/nationell-skrapmatning-2023>) Nedskräpning är dock inte bara en avfallshanteringsfråga. Det påverkar även samhällsutvecklingen och kan skapa en känsla av otrygghet. Målen bidrar till de nationella miljömålen Hav i balans och levande kust och skärgård samt God bebyggd miljö.

Bohuslän och Bohuskusten har länge varit särskilt utsatt för skräp från havet och får ta emot flera hundra ton skräp årligen. Varje timme spolats ungefär fem badkar skräp upp längs Bohuskusten. (Håll Bohuslän rent, <https://www.vastsverige.com/bohuslan/hall-bohuslan-rent/>)

Mål (privatpersoner, föreningar och företag)	
9	Nedskräpningen ska minska på land och i marin miljö
10	Engagemang och kunskap kring nedskräpning ska öka hos invånare och i det lokala närings- och föreningslivet
11	Möjligheten till sortering av avfall på allmän plats ska öka

Mål (kommunala verksamheter)	
12	Möjligheten till sortering av avfall ska finnas i kommunala verksamheters utemiljöer
13	Kommunernas kustlinje och naturområden på land ska vara fria från skräp och mikroplaster

3.4 Fokusområde: Hantering av avfall, tillgänglighet och service

Effektiv avfallshantering bör vara anpassad till både avfallslämnare och avfallshämtare. Det innebär välplanerade avfallslösningar för enkel källsortering och en säker hantering för avfallshämtare och avfallslämnare. Avfallsfrågorna ska ingå och samordnas med kommunernas fysiska planering i plan- och bygglovsprocesser. Målet är att minimera miljöpåverkan och främja effektiva, miljövänliga och fossilfria transporter.

Bostadsnära insamling av förpackningar, returpapper och matavfall införs 2024 för att underlätta avfallssortering för invånarna och öka materialåtervinningen. God avfallshantering innebär även enkel hantering av grovavfall, trädgårdsavfall och farligt avfall samt en fungerande kundservice och tillgänglig information.

Målen bidrar till de nationella miljömålen *God bebyggd miljö*, *Begränsad klimatpåverkan*, och *Giftfri miljö* genom att sträva efter en effektiv, enkel och säker avfallshantering samt minska användningen av fossila bränslen.

Mål (privatpersoner, föreningar och företag)	
14	Minst 90 procent av användarna ska vara nöjda med avfallshanteringen
15	Kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, ska öka till 60 procent
16	Mängden felsorterat farligt avfall ska minska
17	Avfallsinsamlingen ska ske med fossilfri fordonsflotta
18	God arbetsmiljö och trygghet med bibehållen kvalitet på tjänsten ska säkerställas

Mål (kommunala verksamheter)	
19	Öka källsorteringen i alla kommunala verksamhetslokaler och bolag
20	Alla som hanterar avfall ska ha en god arbetsmiljö och känna sig trygga